

Masarykova univerzita v Brně
Filozofická fakulta
Ústav pedagogických věd

Podpora celoživotního učení a vzdělávání dospělých
poradenskými systémy v ČR

Seminární práce ke kurzu Andragogika

Vladimíra Nováková
Vlasta Bartoníková
Eva Keclíková
Lucie Michalíková

1. Poradenství v celoživotním učení v Memorandu

Podpora celoživotního učení a vzdělávání dospělých poradenskými systémy se v dnešní době u nás rozšiřuje, přesto však ještě nebylo dosaženo požadované úrovně. To že se jedná o problematiku nanejvýš významnou dosvědčuje fakt, že se jí zabývají významné dokumenty (Bílá kniha, Memorandum o celoživotním učení) v oblasti vzdělávání a celoživotního učení a rozvoj této oblasti shledávají jako významnou pro budoucí fungování systému vzdělávání dospělých.

Mezi dokumenty dotýkající se této problematiky patří Memorandum o celoživotním učení, které uvádí nutnost rozšíření poradenství v této oblasti učení již z toho důvodu, že v budoucnosti budeme potřebovat informace a rady o dalším odborném vzdělávání v průběhu pracovní kariéry nejen při vstupu na trh práce po skončení školní docházky, ale patrně tyto služby budeme vyhledávat několikrát v průběhu života a to třeba zcela nepředvídatelně v závislosti na přímé změně pracovního oboru či zaměstnání a s tím spojenou potřebou dalšího vzdělávání. Zvažování možností volby a rozhodování určitě vyžaduje relevantní a přesné informace. Rady odborníků mohou často pomoci ujasnit názor.

V této souvislosti je potřebný nový přístup, který počítá s **poradenstvím jako neustále přístupnou službou pro všechny**, překonává rozlišování vzdělávacího, profesního a personálního poradenství a zasahuje nové uživatele. Život a práce ve společnosti znalostí společnosti vyžaduje aktivní občany, kteří jsou motivováni k tomu, aby usilovali o svůj vlastní osobní a profesní rozvoj. To znamená, že systémy poskytování těchto služeb musí pokročit od poptávkového k přístupu nabídkovému a klást při tom do středu svého zájmu potřeby a požadavky uživatelů.

Pracovník v tomto směru poradenství by měl být schopen získat a poskytnout podle zájmů zákazníka značné množství informací, aby mu jeho rozhodování co nejvíce usnadnil. V tomto směru jsou významné zdroje informací založené na IKT/Internetu, které otvírají prostor pro zlepšení rozsahu a kvality poradenských služeb, mohou obohatit a rozšířit roli odborníka, nemohou ji však nahradit. Předpokládá se však, že poradenští odborníci budou muset mít takové schopnosti z oblasti managementu a analýzy informací, které jim pomohou rozlišit kvalitní informace, které jsou pro zákazníka smysluplné a užitečné.

Poradenství se musí přesunout k "holističtějším" stylům poskytování služeb schopným zaměřit se na řadu potřeb a požadavků a na velmi rozmanité uživatele. Je evidentní, že tyto **služby musí být přístupné lokálně**. Odborníci musí být dobře seznámeni s personálními a sociálními okolnostmi těch, jimž jsou informace a rady poskytovány, avšak stejně dobře musí

znát profil místního trhu práce a potřeby zaměstnavatelů. Poradenské služby musí být také pevněji začleněny do sítě příbuzných personálních, sociálních a vzdělávacích služeb. To by umožnilo shromažďovat specifické expertízy, zkušenosti a zdroje.

V posledních letech se také uznává, že značná část informací a rad je hledána a nalézána prostřednictvím neformálních a informálních kanálů. Služby profesního poradenství začínají brát tyto faktory v úvahu nejen tím, že vytvářejí sítě s místními sdruženími a dobrovolnými skupinami, ale také upravováním snadno přístupných služeb v dobře známém prostředí. To jsou důležité strategie pro zlepšení přístupu pro velmi znevýhodněné cílové skupiny.

2. Poradenství v celoživotním učení na úřadech práce

Hlavním místem, kde probíhá poradenství pro vzdělávání dospělých v ČR jsou útvary rekvalifikační v úřadech práce. Pracovníci těchto útvarů mají k dispozici informace o vzdělávacích organizacích v příslušném regionu a o kurzech, které organizují. Současně mají zkušenosti s kvalitou kurzů jednotlivých vzdělávacích organizací a zejména s uplatnitelností jejich absolventů. Podle těchto kritérií i podle vzdělání a profesního zaměření a zájmu klienta doporučují, zprostředkovávají a často i finančně hradí jednotlivé kurzy.

Klient úřadu práce, který chce změnit své dosavadní povolání, má také možnost využít informace a poradenství pro volbu povolání v tzv. informačních a poradenských střediscích úřadů práce (viz níže).

Úřady práce jsou ve všech okresech a mají své pobočky i v jiných než okresních městech. Zastřešujícím pracovištěm pro úřady práce je Správa služeb zaměstnanosti MPSV, pro oblast rekvalifikační je to oddělení rekvalifikační. Některé úřady práce mají vlastní internetové stránky a zde je možné se dovědět podrobnosti o jejich službách, které jsou u všech úřadů práce obdobné.

Regionální a poradenská informační centra pro podnikatele (RPIC) evidují v databázi kurzy, které pořádají. Výstupem z ní jsou základní informace o kurzech pro podnikatele a také o možnostech rekvalifikační.

V ústředí Asociace institucí vzdělávání dospělých (AIVD) je k dispozici databáze evidující členy sdružení, která obsahuje pouze základní kontaktní údaje

3. Informační a poradenská střediska pro volbu povolání (IPS)

Služby IPS, které se vážou k vzdělávání dospělých

- prostřednictvím počítačového programu je možné vyhledat studijní nebo učební obor v celé ČR, včetně informací o nástavbové, vyšším, odborném (pomaturitním) a vysokoškolském studiu
- IPS nabízí ke shlédnutí krátké informativní videofilmy, které dokumentují obrazem i slovem základní pracovní činnosti jednotlivých profesí, včetně ukázek konkrétního pracovního prostředí

- IPS poskytuje podrobné popisy jednotlivých profesí, obsahující výčet pracovních činností, používaných pracovních prostředků, popis pracovního prostředí
- IPS má k dispozici počítačový program pro samoobslužné testování profesních zájmů ve vazbě na povolání a příslušné vzdělání
- IPS provádí individuální a skupinové poradenství nejen pro žáky ZŠ a ZvŠ, ale také absolventy škol a další zájemce z řad veřejnosti, související s volbou povolání a jejich následným uplatněním v praxi
- IPS pořádá besedy o problematice vstupu do zaměstnání, trhu práce, seznámení s činnostmi úřadu práce a možnostech dalšího studia
- IPS jako součást úřadu práce spolupracuje se všemi odděleními Úp, zvláště s odděleními rekvalifikací, analýzy trhu práce a poskytuje všechny dostupné informace z těchto oblastí
- IPS informuje o možnostech rekvalifikací
- IPS poskytuje celostátní přehled povolání, karty povolání, informační letáky o jednotlivých povoláních, informační letáky jednotlivých škol

Všechny služby poskytované úřadem práce jsou bezplatné.

4. Národní informační středisko pro poradenství

Dalším významným orgánem v oblasti poradenství ve vzdělávání dospělých je Národní informační středisko pro poradenství (NIPS), které bylo ustaveno při Národním vzdělávacím fondu v červenci 1998 za podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí. Středisko je součástí evropské sítě Euroguidance, která sdružuje více než 50 Národních informačních středisek pro poradenství (NISP) ze 30 evropských zemí (členů EU i přidružených).

Hlavním úkolem sítě Euroguidance je šíření a výměna informací o národních vzdělávacích a poradenských systémech a spolupráce na různých projektech majících souvislost s posláním sítě. Šíření a výměna informací probíhá různými způsoby. Jedním z prostředků šíření a výměny informací je portál PLOTEUS. Portál poskytuje širokou škálu informací o vzdělávacích systémech, o studijních příležitostech, o různých národních či nadnárodních aktivitách usnadňující studium v zahraničí a další užitečné informace pro ty, kteří mají v úmyslu jít studovat či pracovat do některé ze zapojených zemí.

Vkládání informací do portálu Ploteus zajišťují a průběžně inovují NISP - členové sítě Euroguidance jednotlivých zemí.

Naše NISP plní úkoly vyplývající z jeho poslání a z jeho členství v síti Euroguidance. Zajišťuje vkládání odpovídajících informací o České republice do výše uvedeného vzdělávacího portálu. Mimo to se podílí na řešení národních i mezinárodních projektů, které přispívají k rozvoji poskytování poradenských služeb, celoživotního a odborného vzdělávání. Podílí se také na koncepčních pracích souvisejících s rozvojem českého poradenského systému a jeho propojování, se způsoby podpory a rozvoje poradenství v celoživotním a odborném vzdělávání, s hledáním dalších možností spolupráce s odborníky i cílovými skupinami. K těmto tématům také organizuje různé akce, semináře a konference.

5. Poradenství v celoživotním učení na VŠ

Dalšími významnými orgány v poradenství v celoživotním učení jsou poradenská střediska různých vysokých škol. Tato střediska poskytují studentům např. informace o jejich studijním oboru a možnostech umístění na trhu práce.

6. Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR (AIVD)

AIVD vznikla jako dobrovolná nevládní a nepolitická organizace 18. 12. 1990. Jde o sdružení organizací a institucí, které se profesionálně zabývají vzděláváním dospělých na území České republiky. AIVD sídlí v Praze, ale má působnost na celém území ČR. Program Asociace:

- zajistit svým členům všechny výhody společného podnikání v dohodnutých oblastech a směrech,
- reprezentovat výsledky odborné činnosti svých členů, zprostředkovávat informace odborného i komerčního charakteru,
- chránit právní nároky svých členů
- napomáhat svým členům v rozvíjení potřebné specializace ve vybraných oborech
- poskytovat bezplatný servis přehledů o lektorech ve frekventovaných oborech včetně podkladů pro zajištění studijní literatury a pomůcek,
- vydávat vlastní periodikum – informace o významných počinech AIVD a jejích členů
- spolupracovat s dalšími institucemi a organizacemi, které se zabývají vzděláváním dospělých
- posuzovat návrhy a uplatnění legislativních opatření v oblasti vzdělávání dospělých
- organizovat odborné a popularizující akce dle návrhů členů
- zajišťovat poradenské, expertizní a konzultační služby ve všech směrech
- vytvářet katalog členských organizací a institucí, katalog akcí a dalších služeb

Členem Asociace se může stát každá instituce, která splňuje poslání AIVD, požádá o členství v písemné přihlášce a zaplatí členský příspěvek (asi 4000,- Kč/rok)

Na webové adrese www.aivd.cz lze členské organizace vyhledávat podle jednotlivých krajů.

Členské organizace AIVD nabízejí převážně:

- otevřené i zakázkové vzdělávací kurzy pro firmy i ostatní veřejnost, rekvalifikace a semináře zejména v těchto oblastech: manažersko – obchodní, marketing, psychologie, řízení a organizace – včetně řízení lidských zdrojů, personalistika, podnikání a komunikace
- pracovní diagnostiku, psychodiagnostiku a autodiagnostiku
- poradenství a konzultace ve všech výše zmíněných oblastech – nejčastěji v oblasti podnikání, daňové a účetní poradenství
- analýzu pracovního potenciálu a schopností pracovníků, personalistické služby při výběru nových pracovníků, odbornou pomoc při vytváření pracovních týmů, vytváření projektů pro Assessment Centre (AC)
- koučing zaměstnanců – zejména manažerů
- dále např. odborné činnosti a poradenství či konzultace zaměřené na motivaci pracovníků, analýzu a zlepšení psychosociálního klimatu firmy, rozvoj firemní kultury a public relations atd.

Literatura:

<http://www.nvf.cz/sitemap/index.htm>

<http://www.mpsv.cz/scripts/clanek.asp?id=928&lg=1>

<http://www.nvf.cz/euroguidance/index.htm>

www.aivd.cz